

Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland

Sentralbanksjef Øystein Olsen. Innledning til høring om Statens pensjonsfond i Stortingets finanskomité.

Med forbehold om endringer under fremføringen.

Takk til komiteen for at vi får redegjøre for bankens forvaltning av Statens pensjonsfond utland.

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond utland med sikte på høyest mulig avkastning over tid, innenfor de rammene som Finansdepartementet har gitt for forvaltningen. Fondet skal forvaltes med betryggende kontroll og risikostyring, på en ansvarlig og effektiv måte og med stor grad av åpenhet.

Fondet forvaltes indeksnært. Avkastningen følger derfor i stor grad avkastningen i referanseindeksen. Denne er fastsatt av Finansdepartementet, og forankret i Stortinget. Men selv om Norges Bank følger fondets referanseindeks tett, må vi foreta mange store og små valg hver dag. Disse valgene bygger på et klart mandat fra myndighetene og en gjennomtenkt strategi for bankens forvaltning.

2020 var et spesielt år – også for fondet. Som for mange andre, har arbeidsforholdene under koronapandemien vært krevende. Da pandemien spredte seg raskt i mars 2020, førte den i tillegg til store og brå bevegelser i finansmarkedene. Verdensindeksen for aksjemarkedet falt med 20 prosent i løpet av 22 dager. Men markedene snudde raskt, og allerede i andre kvartal fikk fondet et av de beste kvartalsresultatene noensinne.

For året under ett, ga fondets investeringer en samlet avkastning på 10,9 prosent før forvaltningskostnader. Avkastningen var 0,27 prosentpoeng høyere enn avkastningen på referanseindeksen som forvaltningen måles mot. Hovedstyret er godt fornøyd med at det ble oppnådd en solid meravkastning i et turbulent år. Den gode utviklingen har fortsatt, og fondets avkastning i første kvartal i år var 4 prosent.

Resultatene må vurderes over tid. Hovedstyret er tilfreds med at avkastningen, også over tid, har vært god. De store svingningene i markedene i 2020 er samtidig en påminnelse om at avkastningen i fondet vil kunne variere mye.

Fondets aksjeandel er det valget som har størst betydning for svingningene i fondets avkastning. Aksjeandelen er ikke vurdert særskilt i årets melding, men departementet legger opp til flere endringer av hvilke aksjer som skal inngå i fondets referanseindeks. Norges Bank har på forespørsel fra departementet bidratt med analyser og råd.

Et viktig tema i stortingsmeldingen er oppfølgingen av Etikktvalgets utredning. Norges Bank mener det er en styrke at kriteriene for observasjon og utelukkelse er vurdert samlet opp mot normutviklingen og nye problemstillinger. Utredningen vil være en viktig referanse for Norges Banks arbeid fremover. Norges Bank har en tett og god dialog med Etikkrådet rundt disse problemstillingene.

Som en stor eier av aksjer nær sagt over hele verden, drar fondet nytte av frie og åpne markeder, uten særskilte restriksjoner på fondets investeringer. Fondet har en tydelig finansiell målsetting. Norges Banks arbeid med ansvarlig forvaltning bygger opp under denne målsettingen.

Hovedstyret har fastsatt et eget styringsdokument for arbeidet med ansvarlig forvaltning. I tillegg til etisk begrunnede utelukkelse foretar vi risikobaserte nedslag av selskaper basert på finansielle hensyn. Dette er selskaper vi mener har en forretningsmodell som ikke er bærekraftig. Disse nedslagene skiller seg prinsipielt fra etiske utelukkelse, ved at begrunnelsen er rent finansiell, selv om underliggende problemer i disse selskapene tangerer etiske vurderinger. Vi er i ferd med å utvide dette arbeidet slik at vi vurderer nye selskaper før de kommer inn i porteføljen. Nicolai skal si mer om det etterpå.

Ansvarlig forvaltning handler samtidig om mye mer enn hva vi ikke skal eie. Norges Bank har sluttet seg til et sett anerkjente internasjonale standarder for selskapsstyring og eierskapsutøvelse, og deltar aktivt i arbeidet med å utvikle dem videre. Forventningsdokumentene og retningslinjene for stemmegivning tydeliggjør bankens prioriteringer som langsiktig eier. Vi utøver eierskap ved å stemme på generalforsamlinger og har dialog med selskaper.

7. april offentliggjorde vi fondets første investering i unotert infrastruktur for fornybar energi. Det er som kjent en eierandel på 50 prosent i verdens nest største havvindpark, utenfor Nederland. Unotert infrastruktur for fornybar energi er fortsatt et relativt nytt område for Norges Bank. Vi vil bygge opp porteføljen gradvis, hovedsakelig gjennom investeringer i vindkraft og solenergi. Vi vil legge vekt på at slike investeringer skal bidra til å bedre forholdet mellom avkastning og risiko i fondet.

Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland skal være kostnadseffektiv, og hovedstyret følger kostnadsutviklingen nøye. Tidligere denne måneden offentliggjorde Norges Bank en revidert strategi som beskriver hvordan vi vil gjennomføre forvaltningsoppdraget fremover. Strategiplanen uttrykker våre ambisjoner og vårt overordnede mål om høyest mulig avkastning etter kostnader. Ambisjonene er høye. Det må de være. Vi har imidlertid fortsatt som mål å være en liten, fleksibel, og kostnadseffektiv organisasjon.